

Sayı: 53654767-TİM.00.GSK.SEK.2022/40-631

İstanbul, 2/03/2022

Konu: DTÖ-Ticarette Teknik Engeller Komite Toplantısı Görüşleri

ÜLKEMİZCE TAKİP EDİLEN DİĞER ÖZEL TİCARİ KAYGILAR

1. MISIR- Şeriata Göre Helal Gıda Ürünleri İçin Genel Gereksinimler- ES 4249/2014 Standardına Dayalı Helal Belgelendirme Tedbiri

Mısır'ın helal gıda ürünleri için helal belgelendirme alınması zorunluluğunu getiren düzenlemesi ABD, AB, Kanada, Yeni Zelanda, Şili, Avustralya, Arjantin ve Paraguay tarafından ilk defa "Özel Ticari Kaygı" olarak Komite gündemine getirilmiştir.

Söz konusu düzenleme ile Mısır 4249/2014 sayılı Helal standardına dayalı olarak 1 Ekim 2021 tarihi itibariyle helal belgelendirmesine ilişkin yeni bir uygulamaya gitmiştir. Buna göre, Mısır ilgili helal standartlarının belgelendirilmesinde *sadece IS EG Helal Kurumu* tarafından verilen belgeleri kabul etmektedir. Bu kapsamda, Mısır'a ihraç edilen gıda ürünlerinde helal belgesi düzenleyen diğer helal belgelendirme kurumlarından alınan belgeler kabul edilmemektedir.

Öte yandan, helal olarak belgelendirilmesi gerekli görülmeyen veya daha önce helal olarak belgelendirilmiş olan ürün gruplarından Mısır'a ihraç edilecek taze meyve, taze sebze, süt ve katkı maddesi içermeyen diğer süt ürünleri de dahil olmak üzere çok geniş kapsamlı yiyecek ve içecek grubunun tamamı bu tedbir kapsamında olup; kapsamın oldukça geniş tutulması ve daha önce düzenlenen helal belgelendirmelerinin Mısır tarafından kabul edilmeyecek olması eleştiri konusu edilmiştir.

Bu noktada, eleştiri konusu yapılan önemli hususlar arasında, daha önce diğer helal belgelendirme kuruluşlarının helal belgelerini kabul eden Mısır'ın bu uygulamadan vazgeçerek, sadece tek bir belgelendirme kuruluşunu şart koşması ile tek yetkili kuruluşun belgelendirme ücretlerini yüzde 1000 artırmış olması da yer almaktadır.

Bu çerçevede, konuyu gündeme getiren üye devletler tarafından Mısır TTE Anlaşmasında yer alan yükümlülükleri yerine getirmeye davet edilmiştir. Bu noktada, Anlaşmanın 5. ve 6. maddeleri de dahil olmak üzere uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin ticareti gereğinden fazla kısıtlayıcı olmaması şartı ile DTÖ yükümlülüklerine dikkat çekilmiştir.

Diğer taraftan, Mısır'ın helal belgelendirme konusunda sadece tek bir Kurum tarafından düzenlenecek belgeleri kabul edecek olmasına izin veren ve *ticarette halihazırda helal olduğu kabul edilen* ürünlerin de helal belgesi almasını gerektiren düzenlemenin uygulamaya konulmasına yönelik makul gerekçeleri Komiteye sunması talep edilmiştir.

Ayrıca, Mısır'ın söz konusu teknik düzenlemeyi DTÖ'ye bildirmediği hatırlatılarak, TTE Anlaşmasının 5.6.2. maddesi uyarınca DTÖ bildirimünün 60 günlük yorum süresi verilerek yapılması ve DTÖ kurallarına aykırı olan söz konusu düzenlemenin askıya alınması talep edilmiştir.

Bu çerçevede, Mısır temsilcisince söz alınarak, konuyu gündeme getiren ülkelerin eleştirilerinin not edildiği ve başkent Kahire'deki ilgili birime iletileceği ifade edilmiştir.

Sayı: 53654767-TİM.00.GSK.SEK.2022/40-631

İstanbul, 2/03/2022

Konu: DTÖ-Ticarette Teknik Engeller Komite Toplantısı Görüşleri

2. KATAR-Süt ve Süt Ürünlerinin Raf Ömürlerine İlişkin Katar Kamu Sağlığı Bakanlığı Genelgesi:

Katar tarafından, UHT süt ve beyaz peynir için yeni ithalat şartları belirleyen 30 Mayıs 2019 tarihli Katar Halk Sağlığı Bakanlığı Genelgesi 1 Haziran 2019'da yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu düzenleme ile süt ve süt ürünlerinin raf ömürlerinin 45 güne kısaltılmasına ilişkin Katar Kamu Sağlığı Bakanlığı kararı ile bahse konu ürünlerin Katar'a ihracatı olumsuz etkilenmektedir.

Raf ömrünün 45 gün ile sınırlandırılmasına ek olarak, UHT süt ve beyaz peynirler için talep edilen belirli ürün özellikleri, özellikle süt ürününe zorunlu olarak eklenmesi gereken vitaminler ve belirli beyaz peynirlerin sadece az yağlı kategorisinde olması zorunluluğu hususları da gündeme getirilen eleştiri konuları arasında yer almaktadır.

Bu noktada, eleştiri konusu edilen tedbirlere ilişkin Katar'ın yerli ve ithal ürünlere eşit olarak uygulanacağına dair güvencesi bulunmakla birlikte; özellikle lojistik koşullar göz önünde bulundurulduğunda, 45 günlük raf ömrü gereksinimlerinin karşılanması ülkemiz açısından imkânsız hale gelmektedir.

Diğer taraftan, 22 Ağustos 2021 tarihinde Katar yeni bir düzenleme yayımlamıştır. Yeni düzenleme ile 2019 yılında yürürlüğe giren Genelgenin kapsamı genişletilerek, süt ürünlerinin tamamına yakını Genelge kapsamına alınmış olup, daha geniş bir süt ürünleri grubu için ticaret kısıtlanmaktadır.

Mezkûr sorun TTE toplantısında AB tarafından gündeme getirilmiş olup, söz konusu düzenlemenin uluslararası Kodeks Alimentarius standardı ile uyumlu olmadığı, herhangi bir bilimsel temele dayanmadığı ve ithal ürünlerin güvenliğini garanti etmediği ifade edilerek, Katar'ın uygulaması ve 2019 tarihli Genelge'nin kapsamının genişletilmesi hususu eleştiri konusu edilmiştir.

Bu kapsamda, eleştiri konusu edilen uygulamaya yönelik, Komite toplantısında Katar tarafından herhangi bir açıklama yapılmamış; takiben Katar tarafından SPS Komitesi toplantısında yapılan açıklama eagenda platformuna yüklenerek üye devletler ile paylaşılmıştır.

Buna göre, Katar Halk Sağlığı Bakanlığı'nın süt ve süt ürünlerinin raf ömrüne ilişkin genelgesine ilişkin endişelerin bilindiği, konunun başkent Doha'da yetkili makamlar tarafından değerlendirildiği ifade edilerek, söz konusu tedbirin Katar'da yer alan ürünlerin kalitesinin artırılması ve tüketicinin korunması amacıyla alındığı belirtilmiştir.

Diğer taraftan, alınan önlemin ulusal muamele kuralı ile uygun olarak yerli ve yabancı ürünlere eşit şekilde uygulandığı ve uygulamanın ayrımcı olmadığı, TTE Anlaşması kapsamında tüketicinin korunması amacıyla alınan önlemin meşru amaçların yerine getirilmesinde ticareti gereğinden fazla kısıtlamadığı ve kalite şartlarını sağlayan ürünlerin ithalatına engel olunmadığı ifade edilmiştir.

Sayı: 53654767-TİM.00.GSK.SEK.2022/40-631

İstanbul, 2/03/2022

Konu: DTÖ-Ticarette Teknik Engeller Komite Toplantısı Görüşleri

3. SUUDİ ARABİSTAN- SABER Uygunluk Değerlendirmesi Çevrimiçi Platformu / SALEEM Ürün Güvenliği Programı:

Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İsviçre ve Kanada tarafından eleştiri konusu yapılan Suudi Arabistan'ın SABER kayıt sistemi aracılığı ile uygulanan SALEEM Ürün Güvenliği Programı kapsamında yürütülen ürün güvenliği ve ithalat denetimlerinde oyuncak ürünleri başta olmak üzere ihracata konu tüm ürün gruplarının uygunluk değerlendirme sürecinde karşılaşılan zorluklar gündeme getirilmiştir.

Buna göre, SABER; Suudi Arabistan'ın Ürün Güvenliği Programı olan SALEEM kapsamında, ithal edilecek tüketici ürünleri için oluşturduğu elektronik tabanlı bir kayıt sistemidir. Sistemde; teknik veri, test raporları gibi ürünün Suudi Arabistan teknik düzenlemelerine uygun olduğunu gösteren belgelerin yanı sıra menşei şahadetnamesi, konşimento, fatura bilgileri talep edilmekte, sonucunda uygun görülen ürünlerin ithalatına izin verilmektedir.

Söz konusu uygulamada kayıt işlemi ithalatçı tarafından gerçekleştirilmekte olup, sisteme ürünün HS kodu girilmesi sonrasında riskli ürünler onaylanmış kuruluşa yönlendirilmekte, riskli olmayan ürünler için ise sistem gerekli belgeleri otomatik oluşturmaktadır. Söz konusu uygulamanın pahalı, külfetli, zaman alıcı ve özellikle Kovid-19 salgını ile beraber öngörülemez sonuçlara sebep olduğu eleştiri konusu yapılmıştır.

Yapılan bir diğer eleştiri de Körfez Ülkeleri Standardizasyon Örgütü (GSO) üyeleri ve Yemen tarafından ortak bir teknik mevzuat oluşturularak ortak mevzuatın yer aldığı ürün gruplarında "Körfez İşbirliği Konseyi Uygunluk İzleme Sembolü" (GCTS) kayıt numarası aranması olmuştur.

Buna göre, ortak mevzuat kapsamına giren ve gerekli şartları sağlayan ürünlerin mezkûr ülkeler arasında serbestçe dolaşmasını amaçlayan GCTS kayıt numarasının alınmasında zorluklar yaşandığı belirtilmiştir.

Bu çerçevede, GCTS kayıt numarası Suudi Standartlar, Metroloji ve Kalite Teşkilatı (SASO) tarafından yetkilendirilmiş onaylanmış kuruluşlar tarafından düzenlenmekte olup, halihazırda sadece oyuncak ve alçak gerilimli elektrikli aletler için ortak mevzuat oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, ortak mevzuatın bulunduğu oyuncakların üzerlerinde ve ambalajlarında zorunlu olarak bulunması gereken GCTS kayıt numarası ile gümrük otoriteleri ve tüketiciler açısından (ürün üzerindeki karekodu okutmak suretiyle) ürünlerin takibi ve izlenebilirliğinin sağlanması ve denetimlerin daha etkin yapılmasına imkân verilmesi Suudi Arabistan tarafından hedeflenmekle birlikte, uygunluk değerlendirme sürecinde yapılan testler ve alınan numune sayıları bakımından onaylanmış kuruluşların uygulamaları arasında farklılıklar bulunduğu gündeme getirilmiştir.

Bu noktada, yapılan eleştiride, uygunluk değerlendirme sürecinde yapılan testler ve alınan numune sayıları bakımından onaylanmış kuruluşlar arasında farklılıkların bulunduğu, onaylanmış kuruluşların uygunluk değerlendirme prosedürlerini yürütürken maliyetleri arttırdığı, tutarsız ve takdire dayalı hareket ettikleri ifade edilmiştir. Ayrıca, test

Sayı: 53654767-TİM.00.GSK.SEK.2022/40-631

İstanbul, 2/03/2022

Konu: DTÖ-Ticarette Teknik Engeller Komite Toplantısı Görüşleri

gerektirmeyen durumlarda dahi test raporlarının talep edildiği ifade edilerek, Suudi Arabistan'ın uygunluk değerlendirme sistemine dahil edilen tüm ürünler için verimli ve daha az maliyetli prosedürler geliştirmesi talep edilmiştir.

Bu kapsamda, eleştiri konusu edilen uygulamaya yönelik, Komite toplantısında Suudi Arabistan tarafından yapılan açıklamada, oyuncakların ithalatında GCTS kayıt numarasının GSO platformu üzerinden verildiği ve GCTS kayıt numarası alındıktan sonra SABER platformu üzerinden belgelendirmenin yapıldığı, bu noktada uygulamanın detayına ilişkin açıklamanın SABER platformunda paylaşıldığı belirtilmiştir.

Öte yandan, Suudi gümrüğünün HS kodunun kontrolünden sorumlu kuruluş olduğu, ürün açıklaması ile uyumlu HS kodlarının da aynı şekilde SABER platformunda listelendiği ve paylaşıldığı, ithalatçı firmaların ürün ile uyumlu HS kodunun belirlenmesinde zorluk yaşamaması durumunda ise eCare@SABER.sa eposta adresi aracılığı ile yetkili kişiler ile temasa geçebilecekleri açıklanmıştır.

4. ENDONEZYA- Helal Ürün Garanti Kanunu:

Gıda maddeleri, içecekler, ilaçlar, kozmetikler, kimyasal ürünler, belirlenmiş medikal cihazlar, biyolojik ürünler, genetik olarak işlenmiş ürünler, giysiler, ev aletleri, kırtasiye ve ofis ekipmanları olmak üzere çok geniş bir ürün grubuna yönelik helal belgelendirmeyi düzenleyen "Helal Ürün Garanti Kanunu" yayımlandığı 2014 yılından itibaren takip eden tüm TTE Komite toplantılarında "Özel Ticari Kaygı" olarak Komite gündemine getirilmiştir.

Söz konusu Kanun uyarınca Endonezya'ya ithal edilen, serbest dolaşıma alınan veya ticarete konu tüm ürünler helal belgesine sahip olmalı ve "Helal" belgelendirmesi her bir ürüne iliştilen helal etiketi ile gösterilmelidir. Helal olmayan hammaddeler/içerik kullanılarak üretilen ürünler ise "Helal Değildir" olarak etiketlenmeleri şartıyla helal belgelendirmesi şartından muaf tutulmaktadır.

Bu çerçevede, kesim, işleme, depolama, paketleme, dağıtım, pazarlama ve satış aşamalarının tümünde "helal" ve "helal-olmayan" ürünlerin ayrı olması öngörülmektedir. Helal belgelendirme zorunluluğunun başlayacağı tarihler ürün grubuna göre farklılık göstermektedir. Bu kapsamda, yiyecek ve içecekler için helal belgelendirme zorunluluğu 17 Ekim 2019'da başlamış olup, 17 Ekim 2024 tarihine kadar bir geçiş dönemi sağlanmıştır. Diğer ürünler için ise 17 Ekim 2026 tarihinden itibaren söz konusu helal belgelendirme ve etiketi zorunluluğunun geçerli olması beklenmektedir.

Bu kapsamda, söz konusu Kanun ve Kanuna ilişkin bildirim yapılan alt mevzuat çerçevesindeki düzenlemeler, pek çok ülke tarafından gündeme getirilerek eleştiri konusu yapılmıştır. Söz konusu eleştirilerde, helal belgelendirmede kamu otoriteleri arasında karşılıklı tanıma anlaşmasını şart koymanın karmaşık ve külfetli olduğu, örneğin AB ülkelerinde helal belgelendirmesinde Endonezya ile karşılık tanıma anlaşması yapabilecek yetkili bir kamu otoritesinin bulunmadığı ifade edilmiştir. AB'nin yanı sıra, ABD, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda da helal belgelendirmeyi yapabilecek resmi organları ve kuruluşları bulunmadığını belirterek, bu yönde imzalanabilecek bir mutabakat metni mekanizmasının çözüm olamayacağını ifade etmişlerdir.

Sayı: 53654767-TİM.00.GSK.SEK.2022/40-631

İstanbul, 2/03/2022

Konu: DTÖ-Ticarette Teknik Engeller Komite Toplantısı Görüşleri

Anılan toplantıda, zorunlu helal belgelendirmesi ve etiketlemesi için getirilen kuralların gevşetilmesi, helal gerekliliğinin gıda ve içeceklerle sınırlandırılması, helal belgelendirme alanında yabancı kuruluşlarca düzenlenen belgelerin sisteme dahil edilmesi ve bu kuruluşların akredite edilmesi talep edilerek, helal belgelendirme ücreti olarak yabancı işletmelerden ortalama bedelin %150 üzerinde daha fazla kesintiye gidilmesine imkan tanıyan bir düzenleme maddesine (Helal kesintilerine dair 57/2021 sayılı düzenlemenin 8'inci maddesi) dikkat çekilmiştir.

Buna ilave olarak, Kanun ile ilgili alt mevzuatlar yürürlüğe girdikten sonra, DTÖ'ye bildirimini yapılmaması dolayısı ile Endonezya eleştirilerek, TTE Anlaşmasının *şeffaflık ilkesine* göre 60 günlük yorum süresi tanınarak bildirimini yapılması, üye devletlere yorum süresinin tanınması üzerinde durulmuştur.

Bu çerçevede, eleştiri konusu edilen uygulamaya yönelik, Komite toplantısında Endonezya tarafından yapılan açıklamada, Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce, yabancı helal belgelendirme kuruluşları ve akreditasyon kurumları ile yapılmış olan her türlü anlaşma ile tesis edilen mutabakat zabıtları kapsamında verilen yabancı helal belgelerinin geçerlilik tarihi bitimine kadar kabul edileceği belirtilmiştir.

Öte yandan, helal belgelendirmede kamu otoriteleri arasında karşılıklı tanıma anlaşmasının Endonezya tarafından şart koşulmasına yönelik yapılan eleştiriler dikkate alınarak, ilgili ülkelerdeki yabancı helal belgelendirme kuruluşu ve akreditasyon kuruluşu ile halihazırda yürütülen her türlü işbirliğinin, geçerlik süresi sona erene kadar devam etmesinin uygun görüldüğü ifade edilerek, Endonezya Ulema Konseyi (MUI) tarafından tanınan yabancı helal belgelerinin de aynı şekilde geçerlilik sürelerinin sona ermesine kadar tanınacağı belirtilmiştir.

Bu kapsamda, Endonezya'da helal belgelendirmesine yönelik olarak uygulamaya konulmak istenen yeni yapıda, yabancı bir uygunluk değerlendirme kuruluşu ile ilgili mevzuatın gerekleri çerçevesinde bir uluslararası işbirliği (akreditasyon/karşılıklı tanıma) kurulmuş olması durumunda ilgili kuruluş tarafından helal olarak belgelendirilen ürünlerin Endonezya'ya ithal edilmesinde yeniden belge düzenlenmesine gerek kalmayacağı anlaşılmaktadır. Nitekim, ülkemiz ile Endonezya arasında halihazırda akreditasyon veya karşılıklı tanıma dayalı ikili işbirliğinin kurulmadığı göz önünde bulundurularak, geçiş süreleri dikkate alınarak gerekli adımların atılmasında fayda görülmektedir.

Bu çerçevede, helal belgelendirmede uzman ve doküman değişimi ile eğitim alanlarında ikili işbirliği tesis edilmesine yönelik Endonezya Ulusal Akreditasyon Kurumu'na (KAN) 2020 itibariyle ülkemiz Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) tarafından resmi olarak iletilen Mutabakat Zaptı'nın imzalanmasına yönelik girişimlerde bulunulması ile helal belgelendirme alanında ikili işbirliğinin geliştirilerek belgelerin karşılıklı tanınmasına yönelik işbirliğinin tesis edilmesine yönelik çalışmaların yürütülmesinde fayda görülmektedir.

Sayı: 53654767-TİM.00.GSK.SEK.2022/40-631

İstanbul, 2/03/2022

Konu: DTÖ-Ticarette Teknik Engeller Komite Toplantısı Görüşleri

5. SUUDİ ARABİSTAN- Elektrik ve Elektronik Donanımlarda Tehlikeli Maddelerin Sınırlandırılması ve Kısıtlanmasına (RoHS) İlişkin Teknik Düzenleme:

Suudi Arabistan'ın yeni RoHS (Zararlı Materyaller Regülasyonu) düzenlemesine ilişkin taslak mevzuatta, uluslararası standartlardan olası sapmalar olduğu, düzenlemenin kapsamının net olmadığı ve taslakta belirtilen RoHS gereksinimleri ile model alınan ve yaygın olarak kabul gören AB RoHS gereksinimleri arasındaki tutarsızlıkların bulunduğu ifade edilerek, taslak mevzuat eleştirisi konusu edilmiştir.

Bildirimi yapılan yönetmelikte test raporu gereksinimleri ile ilgili olarak, test verilerinin gerekli olması durumunda, eksiksiz bir ürün test raporunun, şirketlerin her bir bileşeni homojen malzeme seviyesinde test etmesi gerektiği anlamına geldiği ifade edilerek, tüm homojen malzeme fraksiyonlarının test edilmesinin son derece zaman ve kaynak kaybına neden olduğu ve yüksek maliyetlere sebep olacağı dile getirilmiştir. Ayrıca, testlerin üretici beyanı yerine, SABER sistemi üzerinden Suudi Arabistan'ın onaylanmış kuruluşlarından biri tarafından yapılması gerekmektedir. Taslak yönetmeliğe göre, üreticiler, ISO/IEC 17067 kapsamında belirtilen bir uygunluk değerlendirme prosedüründen geçmek için, ürünlerinin tüm modellerinin numunelerinin yanı sıra uygunluğu kanıtlayan belgeleri de SASO onaylı bir uygunluk değerlendirme kuruluşuna göndermelidir.

Bir önceki toplantıda, test için ürünün demonte edilmesi gerekeceğinden uygunluk değerlendirme kuruluşlarının tam olarak monte edilmiş elektrikli ve elektronik ekipman (EEE) üzerinde zorunlu Tip Onayı Uygunluk Değerlendirmesini nasıl gerçekleştirebileceğine dair hususlarda Suudi Arabistan'ın bu alandaki uluslararası standart olan IEC 63000 standardına dayalı üretici beyanını kabul etmesi talep edilmişti.

Taslak yönetmelik, fabrikalar için ISO 9001 veya eşdeğeri sertifika gerektirmektedir. Elektrikli ve elektronik ekipmanlarda farklı üreticiler tarafından monte edilen çok sayıda parça olduğundan, bu sertifikanın üretim tedarik zincirindeki hangi fabrikaya atıfta bulunduğu belirsizliğini korumaktadır.

Bu çerçevede, TTE Komite toplantısında, Japonya, AB, ABD, İngiltere, Çin, İsviçre ve Kanada söz konusu mevzuat ile yerine getirilmesi talep edilen koşullarla ilgili zorlukları ifade ederek, Suudi Arabistan'ın uygulamasını eleştirisi konusu etmiştir.

Yapılan eleştirilere, Suudi Arabistan tarafından yapılan açıklamada, teknik düzenlemelere ilişkin mevzuatın son versiyonunun AB'nin RoHS gibi uluslararası uygulamaları ile uyumlu olduğu, onaylanmış uygunluk değerlendirme kuruluşları tarafından ürünlere uygunluk sertifikaları (Tip Onayı) vermek için SASO'nun uluslararası ISO/IEC 17067 standardının uygulanmasının seçildiği, ayrıca IEC 63000 standardının benimsendiği ifade edilmiştir.

Bu noktada, SASO'nun Suudi Arabistan'da uygunluk değerlendirme faaliyetlerini (belgelendirme, denetim, muayene ve test faaliyetleri) geliştirmek ve Suudi Arabistan pazarına sunulan ithal malların ulusal sanayideki kalite seviyesini ve güvenliğini artırmak amaçlarıyla faaliyet gösterdiğinin tekrar altı çizilmiştir.

Son olarak, söz konusu teknik yönetmeliğin uluslararası uygulamalarla uyumlu olduğu, dolayısıyla yönetmeliğin resmi gazetede yayımlanmasının ardından tanınan 180 gün olarak belirlenen geçiş süresinin de yeterli olduğu belirtilmiştir.